

DERDE NOTA VAN WIJZIGINGEN
(Ingezonden 19 mei 1964)

Nr. 35

In het wetsontwerp worden de navolgende wijzigingen aangebracht.

I

A. In **artikel 8**, eerste lid, letter *b*, en tweede lid, letter *d*, worden „f 6000”, „f 4000”, „f 2000” en „f 1000” vervangen door onderscheidenlijk: f 12 000, f 8000, f 4000 en f 2000.

B. Het vijfde lid van dit artikel worden gelezen:

5. Onder lijfrente wordt verstaan de aanspraak op een of meer, al dan niet ingegane vaste en gelijkmatige periodieke uitkeringen, waarvan het bedrag is vastgesteld bij het tot stand komen van die aanspraak en welke eindigen bij iemands overlijden.

C. Voorts worden aan dit artikel twee leden toegevoegd, luidende:

6. Onder lijfrente wordt begrepen:

a. de aanspraak ingevolge een overeenkomst van levensverzekering op een kapitaalsuitkering welke uitsluitend kan worden gebezigd als koopsom voor een lijfrente;

b. de aanspraak op winstuitkeringen ingevolge een overeenkomst van levensverzekering, voor zover die uitkeringen verband houden met een lijfrente.

7. Ingeval de rechten uit een overeenkomst van levensverzekering als bedoeld is in het zesde lid, letter *a*, worden beëindigd of tot zekerheid overgedragen is het tweede lid, letters *c* en *d*, niet van toepassing.

II

Na **artikel 14**, tweede lid, wordt, onder vernummering van het derde en vierde lid tot vierde en vijfde lid, een lid ingevoegd, luidende:

3. Ingeval de belastingplichtige het vruchtgebruik of het recht van gebruik heeft van een vermogen waarvan de eigendom toekomt aan één of meer van zijn minderjarige eigen en aangehuwde kinderen en pleegkinderen die over het kalenderjaar niet in de vermogensbelasting worden aangeslagen, wordt de vermindering volgens het tweede lid verhoogd met een derde van de waarde van dat vermogen, doch met voor elk van die kinderen niet meer dan f 30 000.

III

In **artikel 24** wordt „uitsluitend of nagenoeg uitsluitend” vervangen door: uitsluitend of hoofdzakelijk.

IV

Na **artikel 25** wordt ingevoegd:

Artikel 25a. De vóór 1 juli bestaande aanspraak op een of meer uitkeringen, welke volgens de vóór dat tijdstip geldende regelen als een lijfrente wordt aangemerkt, wordt ook voor de toepassing van deze wet als een lijfrente aangemerkt.

Toelichting

Opmerking vooraf: waar in het hierna volgende zonder nadere aanduiding wordt gesproken van verslag, wordt daarmee bedoeld het verslag van het mondeling overleg tevens eindverslag betreffende het ontwerp van Wet op de vermogensbelasting 1960 (Gedrukte stukken zitting 1963—1964 — 5380, nr. 30).

Ad I, letter A (artikel 8). Tijdens het mondeling overleg inzake de vermogensbelasting is, zoals blijkt uit punt 13 van het verslag, aandacht geschonken aan de in artikel 8 van het ontwerp vervatte vrijstellingen voor oudedags- en gezinsvoorzieningen. Dit vraagstuk kon toen niet ten gronde bezien worden, daar het tal van raakpunten vertoont met andere belastingen, in het bijzonder met het successierecht. Op grond daarvan heeft de ondergetekende toegezegd de onderhavige vrijstellingen nader te zullen bestuderen, in nauw verband met de reeds aangekondigde herziening van de vrijstellingen voor het successierecht in het kader van de aanpassing van de Successiewet 1956 aan de Algemene wet inzake rijksbelastingen.

Ter toelichting van de thans in het ontwerp aangebrachte wijzigingen en ten einde een meer afgerond inzicht te verschaffen in de vermogensrechtelijke zijde van de vrijstellingen voor de oudedags- en gezinsvoorzieningen verdient het dan ook aanbeveling deze materie in de onderhavige nota aan de orde te stellen; hierbij zij aangetekend dat haar betekenis voor de inkomstenbelasting reeds ter sprake is gekomen bij onderdeel VI e.a. van de derde nota van wijziging betreffende het ontwerp van Wet op de inkomstenbelasting 1960. Dit betekent dat de ondergetekende hier niet kan voorbijgaan aan de wijzigingen, die naar zijn inzicht dienen te worden aangebracht in de vrijstellingen voor het successierecht ter gelegenheid van de hierboven vermelde aanpassing aan de Algemene wet inzake rijksbelastingen. Daarbij dient te worden bedacht, dat de vrijstellingsregeling, gezien de veel hogere tarieven van het successierecht, voor die belasting een naar verhouding grotere betekenis heeft; er is dus alleszins reden om de wensen met betrekking tot de vermogensbelasting te bezien tegen de achtergrond van de mogelijkheden, die zich bij het successierecht voordoen. Een ander belangrijk facet wordt gevormd door de wenselijkheid om tussen vermogensbelasting en successierecht ook op het onderhavige punt niet onnodig verschillen te laten bestaan, verschillen die, voor zover zij thans aanwezig zijn, voor een groot deel voortvloeien uit de historie van beide belastingen.

Het eerste punt dat de aandacht vraagt, is de vrijstelling voor particuliere pensioenen. Voor de vermogensbelasting geldt een algemene vrijstelling voor pensioenen, terwijl de Successiewet 1956 weliswaar de overheidspensioenen onbelast laat, doch de vrijstelling voor particuliere pensioenen bindt aan een algemeen maximum, berekend naar de contante waarde van een uitkering van f 4000 per jaar voor weduwen en f 1000 per jaar voor wezen (voor alleenstaande wezen f 2000 per jaar). Het onderscheid in behandeling tussen particuliere en overheidspensioenen in het successierecht was in feite niet zo belangrijk in de tijd, dat de maximale overheidspensioenen niet aanzienlijk afweken van de wettelijke vrijstellingen voor particuliere pensioenen. In de afgelopen jaren is hier echter een divergentie ontstaan, die voldoende duidelijk wordt wanneer men let op het huidige maximum van het overheidspensioen voor weduwen, dat ruim f 13 000 bedraagt. Daarbij moet men in aanmerking nemen dat deze maxima nog een tendens tot stijging vertonen, mede gezien het thans welvaartsvaste karakter van de overheidspensioenen. Daar staat tegenover dat in de huidige voor de vermogensbelasting geldende begripsomschrijving van „pensioen” de bij overheidspensioenen van nature optredende beperking — nl. een binding tussen pensioen en verrichte arbeidsprestatie — niet uitdrukkelijk is opgenomen, hetgeen tot een wat te ruime interpretatie heeft geleid. Na afweging van het vorenstaande is de ondergetekende tot de slotsom gekomen dat er, mits een scherpere omschrijving wordt gegeven van het begrip „pensioen” — waarop hieronder nog wordt teruggekomen — voldoende aanleiding bestaat om op dit punt het verschil in behandeling tussen vermogensbelasting en successie-

recht te elimineren, hetgeen ertoe zal moeten leiden om bij de aanpassing van de Successiewet 1956 ook in die wet een ongelimiteerde vrijstelling op te nemen voor particuliere weduwen- en wezenpensioenen.

Wat de ingegane lijfrenten betreft, was in het wetsontwerp voor de vermogensbelasting, zoals dat tot dusver luidde, een vrijstelling opgenomen, berekend naar de contante waarde van f 6000 per jaar voor „eigen” lijfrenten, van f 4000 per jaar voor de weduwe, van f 2000 per jaar voor wezen en van f 1000 per jaar voor andere minderjarige kinderen. Deze bedragen komen overeen met de in het artikel 32, onder 5°, van de Successiewet 1956 vervatte vrijstellingen voor periodieke uitkeringen, door de weduwe en de minderjarige kinderen verkregen bij wijze van levensverzekering of derdenbeding. Ook hier is de ondergetekende van oordeel, dat een gelijke behandeling voor de vermogensbelasting en het successierecht geboden is. Voorts is hij tot de overtuiging gekomen, dat de hierboven vermelde vrijstellingen, hoewel deze voor de vermogensbelasting in het ontwerp reeds in vergelijking met de bestaande toestand aanzienlijk waren verhoogd, onder de bestaande omstandigheden niet meer passend genoemd kunnen worden. Derhalve is in de onderhavige nota van wijziging een belangrijke verhoging van de lijfrentevrijstellingen tot stand gebracht, die neerkomt op een verdubbeling van de tot dusver in het ontwerp opgenomen bedragen. Het jaarlijkse bedrag voor de bepaling van de „eigen” vrijstelling stijgt aldus van f 6000 tot f 12 000, dat voor de weduwe van f 4000 tot f 8000, dat voor minderjarige wezen van f 2000 tot f 4000 en dat voor andere minderjarige kinderen van f 1000 tot f 2000. De budgettaire kosten hiervan bedragen circa f 2 mln.

De ondergetekende is voornemens te bevorderen, dat een overeenkomstige verdubbeling van de in de Successiewet 1956 opgenomen vrijstelling voor periodieke uitkeringen ten gunste van de weduwe en de minderjarige kinderen zal worden opgenomen in het binnenkort in te dienen aanpassingsontwerp. De vrijstelling voor de weduwe zal dan ook daar gesteld worden op de contante waarde van een uitkering van f 8000 per jaar. Bovendien noopt dit, ten einde van verantwoord evenwicht te bewaren tussen kapitaalsverkrijgingen en lijfrentevoorzieningen, tot een herziening van de zgn. kapitaalsvrijstelling van het geërfde vermogen. Deze bedraagt voor de weduwe thans in beginsel f 20 000, waarop een zekere vermindering wordt toegepast voor zover reeds een vrijstelling voor periodieke uitkeringen wordt genoten. De ondergetekende is van oordeel dat deze vrijstelling in het gehele kader van de oudedagsverzorging moet worden verhoogd tot f 60 000, waarbij het maximum van de imputatie wegens vrijstelling van periodieke uitkeringen op f 50 000 wordt gesteld. Dit zal medebrengen dat ook voor andere erfrechtelijke verkrijgers de bestaande vrijstellingen een zekere verhoging zullen moeten ondergaan.

De ondergetekende wijst er voor de goede orde nog op, dat de aanpassing van de Successiewet 1956 door de hierboven vermelde herzieningen in totaal een lagere belastingopbrengst van ± f 13 mln. tot gevolg zal hebben.

Wat de hierboven reeds vermelde noodzakelijke begrenzing van het begrip „pensioen” betreft, zij er ter nadere toelichting nog op gewezen dat moet worden voorkomen dat er een tendens zal ontstaan om onder de naam van pensioen bedragen op te voeren die in geen redelijke verhouding meer staan tot hetgeen als een bona fide oudedagsvoorziening moet worden aangemerkt. Dit vraagstuk is niet alleen van belang voor het successierecht, doch ook voor het onderhavige ontwerp en voor de inkomsten- en loonbelasting. In het onderhavige ontwerp behoeft, evenals zulks bij de inkomstenbelasting het geval is, daarvoor geen voorziening te worden getroffen, aangezien artikel 8, vierde lid, voor het begrip pensioenregeling refereert aan de wettelijke bepalingen betreffende de loonbelasting. De ondergetekende meent derhalve te kunnen volstaan met te verwijzen naar onderdeel II, letter B, van de derde nota van wijziging inzake het ontwerp van Wet op de loonbelasting 1960, waar het nieuwe pensioenbegrip is opgenomen en toegelicht. Voor het successierecht ligt het in de bedoeling van de ondergetekende de wijziging op te nemen in het aanpassingsontwerp.

Ad I, letters B en C, en IV (artikelen 8 en 25a). Voor de toelichting op de in deze letters opgenomen wijzigingen moge worden verwezen naar de toelichting op onderdeel IV c.a. van de derde nota van wijziging betreffende het ontwerp van Wet op de inkomstenbelasting 1960.

Ad II (artikel 14). Deze wijziging vloeit voort uit hetgeen is besproken bij punt 11 van het verslag. Zij beoogt de vrijstelling waarop een kind aanspraak heeft, toe te rekenen aan de ouder in de gevallen waarin de ouder het vruchtgebruik heeft van een vermogen waarvan de blote eigendom toekomt aan het kind. Het enigszins ruwe karakter van de regeling maakt het wenselijk de toepassing te beperken tot de verhouding tussen ouders en hun minderjarige kinderen.

De extra-vrijstelling voor de ouder is, gelet op het in artikel 22 reeds gehanteerde forfait, gesteld op een derde van de waarde van de volle eigendom van het vermogen, waarvan de ouder het vruchtgebruik heeft, met als maximum het bedrag van de gezamenlijke tariefsvrijstellingen die de kinderen zouden genieten indien zij zelf in de vermogensbelasting zouden worden aangeslagen.

Ad III (artikel 24). Voor de toelichting op de in dit onderdeel vervatte wijziging moge worden verwezen naar punt 17 van het verslag.

De Staatssecretaris van Financiën,

VAN DEN BERGE.